

*De Zenne en het kanaal
in Anderlecht*

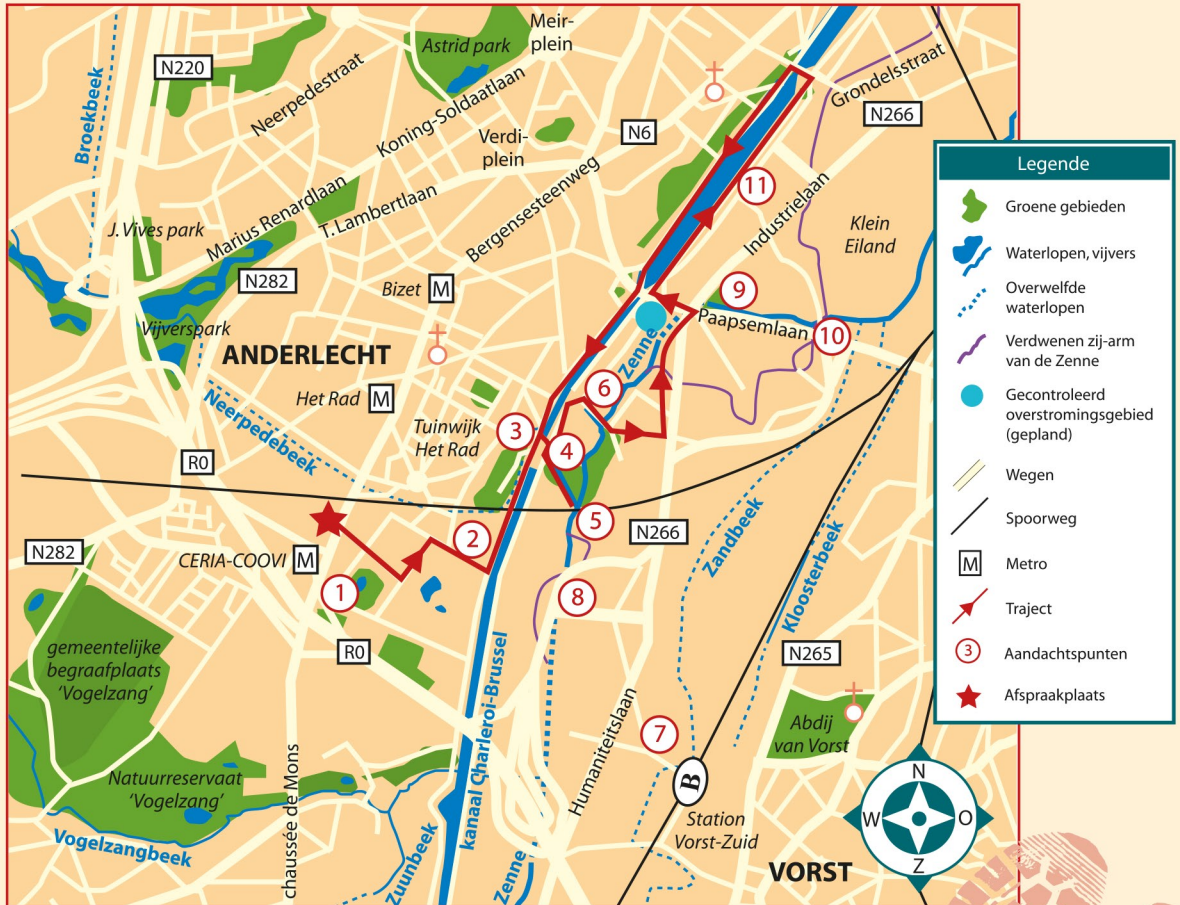
Wandeling van 5,5 km ($\pm 2u30'$)

Bereikbaarheid:

Bergensesteenweg -

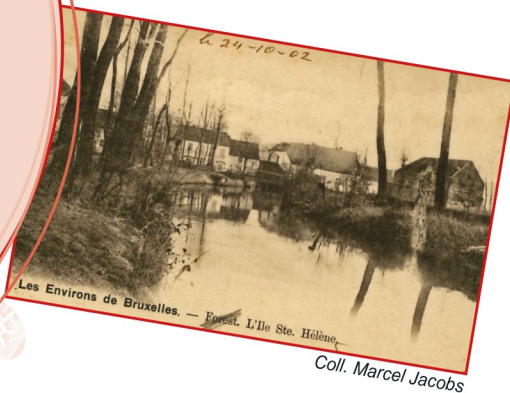
Metrohalte CERIA / COOVI

De Zenne en het kanaal in Anderlecht

Ooit was de Zenne een aantrekkelijke rivier vol vis, met veel meanders en eilandjes. De gele iris, nu het symbool van het Brussels Gewest, bloeide er weelderig. De Zenne was DE waterloop van Brussel, maar sinds haar overweldig, nam het kanaal die rol over.

De wandelgids nodigt je uit om de open Zenne in Anderlecht te komen ontdekken en neemt je ook mee langs het 'Zennekanaal'. Onderweg zal je de verschillende functies van beide waterlopen leren kennen, hun toekomstperspectieven en wat beide waterlopen verbindt.

Op weg naar het kanaal

Verlaat het metrostation COOVI/CERIA aan de kant van de Bergensesteenweg, steek over en neem links de Marc-Henri Van Laerlaan. Na 250 m sta je recht tegenover de campus van CERIA. Rechts achter de bomen bevindt zich de hoeve Van Elishout (1) die vroeger deel uitmaakte van de abdij van Vorst. Het mooie hoofdgebouw dateert van 1754. In de Emile Grysonlaan ga je naar links en op het einde van deze straat kom je in Lijstersstraat. Ga naar rechts en volg de straat tot aan het Kanaal Charleroi-Brussel.

Het Kanaal Charleroi-Brussel

Het Kanaal Charleroi-Brussel werd in 1832 in gebruik genomen om steenkool vanuit het kolenbekken in Henegouwen richting Brussel en Antwerpen te transporteren. Het kanaal is nu bevaarbaar voor schepen tot 1350 ton (het laadvermogen van de eerste schepen was 70 ton). Er passeren vooral binnenvaartschepen met zand, grind, metaal, aardolieproducten of granen.

Daar staat een houten paaltje dat de Groene Wandeling aanduidt, een route van meer dan 60 km door het Brussels Gewest met aandacht voor de groene zones. Neem links het jaagpad. Vroeger diende dit pad om de binnenvaartschepen vooruit te trekken, vandaag wordt het vooral gebruikt door wandelaars en fietsers.

Op de andere oever leidt het jaagpad naar Halle (10 km) en Ronquières (27 km).

Nu kom je voorbij het clubhuis van de 'Cercle Des Régates' (2). Misschien heb je zin om er even halt te houden of er zelfs een glaasje te drinken met zicht op het kanaal. De houten steiger maakt het de roeiers gemakkelijk om op het water te gaan. Voorbij de spoorwegbrug zie je aan de andere kant van het kanaal een betonfabriek dat per schip zand aanvoert. Wandel verder tot aan de sluis (3).

De sluis van Anderlecht

De sluis van Anderlecht is de tiende sluis vanaf Charlooi en heeft twee grote sluisdeuren en een lang sas. Dankzij deze sluis kunnen schepen een hoogteverschil van 3,9 meter overbruggen. Net zoals de sluis van Molenbeek wordt ze bediend vanuit de haven van Brussel. Vanop het midden van de brug zie je op de linkeroever kleine watervalletjes van onder de kaai stromen. Dat water is afkomstig van de Neerpedebeek en de Broekbeek, die hier in het kanaal uitmonden nadat ze vanaf het Vijverspark meer dan 1 km ondergronds hebben afgelegd. Vroeger waren het zijrivieren van de Zenne, maar nu voorzien ze het kanaal van water. Het kanaal wordt vooral gevoed door het water van de Samber en de meren van l'Eau d'Heure.

Steek de brug over en neem de Aakaai naar rechts.

50 meter verder sla je links af, net voor het dubbele, bakstenen huis waar vroeger de sluiswachters en hun familie woonden.

De waterkering van de Aa en de Zenne

Aan je linkerkant zie je het overstort van de Aa (4), een rivierarm die de Zenne met het kanaal verbindt, en een stuw met vier kleppen.

Zet je wandeling verder op het pad naar links en geniet van de landelijke omgeving met wilgen en moestuinen waar groene kikkers je op mooie zomerdagen verblijden met een fraai kwaakconcert. Zo kom je bij de Zenne (5). Het is één van de zeldzame plaatsen in de streek waar de rivier bereikbaar is voor wandelaars. Steek de spoorwegbrug niet over, maar ga terug naar de Aakaai die je dan naar rechts volgt.

Het gevecht tegen overstromingen

Tussen 1922 en 1933 zijn drie overstorten gebouwd: in Lembeek, in Anderlecht (Aakaai) en in Molenbeek (Ninoofsepoort). Bij zware regenval storten zij het overtollige water van de Zenne - de Zenne is een regenrivier die het water verzamelt van een grote vallei - over in het kanaal. Zo worden overstromingen voorkomen. Meestal is het waterpeil laag, maar het kan verschillende meters stijgen zoals te zien op de foto die werd genomen tijdens de overstromingen in november 2010.

Het eiland van de Aa

Laat het kanaal links liggen en sla rechts de Bollinckxstraat in. De gebouwen getuigen er van het rijke verleden van de textielindustrie, die er kwam na een lange traditie van watermolens. De textielindustrie kon profiteren van het kanaal voor het vervoer van steenkool en van het water van de Zenne...dat ze vervuilde met haar afvalstoffen.

Als je over de verstevigde brug over een Zennearm wandelt, kom je op je het laatste eiland (6) van de Zenne in het Brusselse Gewest. Tot het einde van de 19de eeuw telde de Zenne er nog vijf eilandjes, waaronder het Sint-Gorikseiland waarop de stad Brussel is ontstaan. Het eiland waarop je nu loopt, draagt de naam Aa, een woord van Keltische origine dat 'water' betekent. Let bij het voorbijgaan op het oude herenhuis links, tegenover een mooie kastanjeboom. Een paar meter verder splitst de rivier zich ter hoogte van de tweede brug in twee.

Terug leven in de Zenne?

De Zenne is een interregionale rivier die ontspringt in Soignies en ten noorden van Mechelen uitmondt in de Dijle, na een parcours te hebben aangelegd van 103 km, waarvan 14 km in het Brusselse Gewest (9 km ondergronds). Tot voor kort was de Zenne zwaar vervuild waardoor elke vorm van leven onmogelijk was. Dankzij de inspanningen van de overheden op het vlak van waterzuivering verbetert de kwaliteit van het water jaar na jaar. Men voorspelt een mooie toekomst voor de Zenne met bv. de terugkeer van vissen zoals de grondel die lang geleden zijn naam gaf aan een straat in de buurt.

Zet je weg verder tot aan de Industrielaan. Naar rechts bevindt zich een goede kilometer verder de rioolwaterzuiveringsinstallatie van Brussel-Zuid (7). Je gaat evenwel naar links. Aan de lichten steek je eerst de Paapsemelaan over en direct daarna de Industrielaan zelf. Daar zie je achter een houten schutting de Zenne weer opduiken om haar traject in rechte lijn verder te zetten (9). De rivier kreeg er voldoende plaats om buiten haar oevers te kunnen treden. Er zijn plannen om er langs de Zenne een pad aan te leggen.

Op 500 meter stroomafwaarts bevonden zich vroeger het Eiland Sint-Helena en het Kleine Eiland (10). Ze verdwenen in het begin van de jaren '50 door werken om overstromingen tegen te gaan.

Het beheer van afvalwater in Brussel

De rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) van Brussel-Zuid is operationeel sinds 2001 en wordt gemoderniseerd tegen 2017. Ze behandelt het afvalwater van 360.000 inwonerequivalenten (IE), o.m. van de meeste inwoners van Ukkel, Vorst, Sint-Gillis en Anderlecht, maar ook van een klein deel van Vlaams-Brabant. Het afvalwater wordt na zuivering in de Zenne geloosd (8).

In het noorden van Brussel is sinds 2008 de grootste RWZI operationeel (1.100.000 IE), de RWZI Brussel-Noord. Sindsdien wordt het afvalwater van bijna alle Brusselaars gezuiverd.

Andere gebruikers van het kanaal...

Keer op je passen terug, steek de Industrielaan opnieuw over en ga via de Paapsemlaan terug naar het kanaal. Steek het kanaal niet over, maar sla nog voor de brug rechts af en steek de straat voorzichtig over. Beneden kom je aan het Schipperijdok (11) waar aan de Vaartdijk een twintigtal binnenschepen aangemeerd liggen. Wandel langs deze boten. Je ziet verschillende modellen. Vandaag doen ze dienst als woonboten.

Ga aan het einde van het dok rechts langs de helling terug naar boven en steek de brug over. Rechts zie je het Biestebroeckdok waar op de oevers verschillende projecten gerealiseerd zullen worden (woningen, parken, economische activiteiten...) om deze plaats nieuw leven in te blazen. Let op de laadkraan op het einde van de kaai links. Ze werd gerenoveerd door de Haven van Brussel. Ga links terug naar beneden naar het Schipperijdok dat je nu in tegenovergestelde richting volgt langs het jaagpad. De aangename omgeving lokt heel wat wandelaars en joggers en zelfs af en toe een visser. Ook veel watervogels verblijven graag in de buurt van het dok (zeemeeuwen, wilde eenden, waterhoenen, tafeleenden,...).

Zet je tocht verder langs het kanaal tot aan de sluis van Anderlecht, het einde van je wandeling.

De tafeleend

Het mannetje van deze duikeend heeft een bruin-rood kopje en zoekt rustige wateren op zoals kanalen. Omdat het een sociale vogel is, brengt hij het grootste deel van het jaar door met zijn soortgenoten. Je kan hem hier spotten van oktober tot april.

Integraal beheer van de Zenne, het 'Zennekanaal' en hun bijrivieren

De Europese Kaderrichtlijn Water stelt een integraal beheer van de waterlopen op het niveau van de stroombekkens voorop. De Zenne en het kanaal zijn op tal van plaatsen letterlijk met elkaar verbonden. We noemen het kanaal dus terecht het 'Zennekanaal'. Waar de Zenne overwelfd is, is het 'Zennekanaal' nu dé waterloop van Brussel. Ook het kanaal moet dus op een integrale manier beheerd worden.

Brussel Leefmilieu, beheerder van de Zenne en haar belangrijkste zijrivieren, werkt aan een 'blauw netwerk'. Gaandeweg wordt bronwater losgekoppeld van de riolen, worden de oevers in ere hersteld, kan afstromend water in verzamelbekkens bezinken vooraleer het naar de rivier stroomt en helpen bufferbekkens overstromingen voorkomen terwijl ze ook interessant zijn voor de biodiversiteit.

Coördinatie Zenne-Coordination Senne, partner van Grenzeloze Schelde, groepeerde sinds 1997 personen en verenigingen die samen ijveren voor een geïntegreerd en duurzaam beheer van de waterlopen en de natte natuur in het Zennebekken. Coördinatie Zenne pleit voor een doeltreffende grensoverschrijdende en gecoördineerde aanpak van de milieuproblematiek door de verschillende actoren uit de drie gewesten.

Geleide bezoeken:

Op aanvraag begeleidt Coördinatie Zenne u tijdens de wandeling of langs andere waterlopen in het Zennebekken. Contacteer ons!

Grenzeloze Schelde

Escaut sans Frontières

Coördinatie Zenne

Coordination Senne

Coördinatie Zenne-Coordination Senne vzw/asbl
Partner van Grenzeloze Schelde-Escaut sans Frontières
Akenkaai 2bis - 1000 Brussel
T. 02 206 12 07 - www.coordinatiezenne.be

augustus 2016

€ 0,50

Gerealiseerd met de steun van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de gemeente Anderlecht.
Met dank aan Guillaume de Wouter voor de update van deze wandeling.